

Onderzoekers Maureen Leeuw (l), Femke Hooijberg en Laura Boekel houden op spreekwoordelijke wijze het Reade-onderzoek in de lucht. Er zijn geen financiële middelen vrijgemaakt voor dit onderzoek en daarom gebeurt alles op vrijwillige basis, vandaar het in de lucht houden. (Foto: Gertjan Wolbink)

REUMA EN COVID-19

Hebben mensen met een reumatische aandoening een grotere kans op Covid-19, de ziekte die wordt veroorzaakt door het coronavirus? En hoe verloopt een besmetting met het coronavirus als je een vorm van reuma hebt? Het zijn belangrijke vragen in een grootschalig onderzoek onder mensen met reumatische aandoeningen. De studie wordt uitgevoerd door Reade, het centrum voor revalidatie en reumatologie in Amsterdam, in samenwerking met Sanquin, het Amsterdam UMC en het bedrijf Brightfish.

“We willen weten hoeveel mensen met een reumatische aandoening Covid-19 hebben of hebben gehad en of de ziekte anders verloopt bij hen dan bij gezonde mensen. Hiernaast willen we onderzoeken of de reumamedicatie invloed heeft op de manier waarop Covid-19 verloopt. Verder hopen we antwoord te krijgen op vragen als: wat doen mensen met hun medicatie? Wat zijn de gevolgen van het tijdelijk staken van reumamedicijnen? Wat is de impact van corona op het leven van mensen met reuma? Gaan zij vaker in zelf-quarantaine waardoor zij bijvoorbeeld sneller geïsoleerd raken dan mensen zonder reuma? Mijden zij vaker de zorg? Reumapatiënten worden beschouwd als een kwetsbare groep, maar is dat terecht? Daar hopen we door middel van wetenschappelijk bewijs antwoord op te kunnen geven”, zegt reumatoloog en hoofdonderzoeker Gertjan Wolbink van Reade.

Het onderzoek is in sneltreinvaart opgezet. Dat was volgens Wolbink nodig omdat ze de deelnemende patiënten en mensen voor de controlegroep wilden includeren voordat zij ziek zouden worden. De onderzoekers hebben inmiddels duizenden mensen met

DE REUMAPATIËNTEN IS GEVRAAGD OM ZELF ZORG TE DRAGEN VOOR EEN GEZOND CONTROLEPERSOON

verschillende reumatische aandoeningen (onder andere reumatoïde artritis, artritis psoriatica, de ziekte van Bechterew, vasculitis, lupus en sclerodermie) uit de patiëntenbestanden van Reade en de Amsterdam UMC-locaties AMC en VUmc benaderd om mee te doen.

Gezond controlepersoon

Een uitzonderlijk detail uit de opzet van de studie: de reumapatiënten is gevraagd om zelf zorg te dragen voor een gezond controlepersoon. Deze dient van hetzelfde geslacht te zijn als de deelnemer en het leeftijdsverschil tussen hen mag maximaal vijf jaar zijn.

Wolbink: "We hebben voor dit onderzoek echt alles uit de kast gehaald om zo snel mogelijk te kunnen starten. Uiteraard met inachtneming van alle eisen die worden gesteld aan medisch-wetenschappelijke studies. De Medisch Ethische Toetsingscommissie van het VUmc heeft onze onderzoeksprotocollen goedgekeurd."

Op dit moment hebben zich meer dan 2.000 mensen met een reumatische aandoening voor het onderzoek aangemeld en dat aantal loopt snel op. Alle deelnemers worden over een periode van minimaal zes

maanden gevolgd. In totaal zijn er drie meetmomenten waarop de deelnemers online vragenlijsten invullen. Zij loggen hiervoor in op een aparte website, die ter beschikking is gesteld door Brightfish, een bedrijf dat is gespecialiseerd in digitale oplossingen voor de gezondheidssector. "Met de vragenlijsten willen we de algemene gezondheid van de deelnemers in kaart brengen, uitzoeken of ze klachten hebben die op de aanwezigheid van het coronavirus wijzen, vaststellen of en welke medicatie ze gebruiken en, bij de reumapatiënten, kijken of er sprake is van veranderde ziekteactiviteit. Alle antwoorden worden opgeslagen in een beveiligde database", zegt Gertjan Wolbink.

Thuis bloedtesten via vingerpriktest

Om te kunnen onderzoeken of mensen besmet zijn geweest met het coronavirus heeft Sanquin een goede immunologische test ontwikkeld. Hiermee kan worden vastgesteld of er antistoffen tegen het coronavirus aanwezig zijn in het bloed van de deelnemers. Wolbink: "Het is de bedoeling dat zowel de patiënten als de controlepersonen thuis een vingerpriktest doen en het materiaal opsturen naar Sanquin voor de ana-

lyse. Vervolgens krijgen zowel zij als wij de uitslag. Als de test positief uitvalt, is het voor 99 procent zeker dat ze corona hebben gehad", legt Wolbink uit. Op dit moment wordt bekeken hoe het logistieke proces rondom deze vingerpriktest het beste kan worden ingericht.

Er wordt ook toestemming gevraagd om gedurende de onderzoeksperiode de medische gegevens over luchtweginfecties op te vragen bij de huisarts van iedereen die meedoet. Eerste voorzichtige indruk: mensen met reuma nemen meer maatregelen en blijven hun medicatie gebruiken.

Op basis van de ingevulde vragenlijsten van de eerste 2.000 deelnemers ziet het er volgens de onderzoekers naar uit dat mensen met reumatische aandoeningen meer maatregelen nemen om zichzelf te beschermen tegen het coronavirus dan gezonde personen. Ook lijkt het erop dat zij hun reumamedicijnen blijven gebruiken.

"Een belangrijke vraag is hoe de immuniteit van mensen met een reumatische aandoening zich ontwikkelt. Gaat dat bijvoorbeeld geleidelijker dan bij de controlegroep? En als er sprake is van immuniteit bij reumapatiënten, hoe lang blijft deze bestaan en is er een verschil met de immuniteit van gezonde personen? Als er straks een vaccin komt, wat voor een invloed heeft dat? Er zijn dus nog een hoop vragen te beantwoorden, maar met dit onderzoek maken we een goede start", aldus Gertjan Wolbink.

JUDITH URBAN

OP BASIS VAN DE INGEVULDE VRAGENLIJSTEN VAN DE EERSTE 2.000 DEELNEMERS ZIET HET ER VOLGENS DE ONDERZOEKERS NAAR UIT DAT MENSEN MET REUMATISCHE AANDOENINGEN MEER MAATREGELEN NEMEN OM ZICHZELF TE BESCHERMEN TEGEN HET CORONAVIRUS DAN GEZONDE PERSONEN